

BYEN

Leder: **INGVILD RUGLAND**
 Tips om stort og smått som skjer i byen: **ANNE-GRETHER DAHL**
 e-post: byen@bt.no

SPENNENDE // I sitt 97. år er Geofysen fremdeles en særs oppegående «dame», fylt med forskning, utdanning og alskens dippetutter.

Huset på haugen

På innsiden av ...
Det Geofysiske Institutt

ANNE-GRETHER DAHL
 anne.dahl@bt.no
 foto **RUNE MEYER BERENTSEN**

– Det hele begynte i 1917, da «Geofysisk Centralinstitut» så dagens lys i Bergens Museum. Elleve år senere, i 1928, flyttet så instituttet inn i bygget vi nå står i. Mye av interiøret er det originale, og i dag er det meste vernet. Men det er et fint bygg, ikke sant?

Instituttleder, meteorologi-professor Nils Gunnar Kvamstø står i vestibylen og slår fornøyd ut med armene.

Tykk stavparkett, snodde trappegelendere, store oljemalte portretter og gamle lampetter setter oss tilbake i tid. Et dørskilt viser inn til «Receptionen», husets hjerte, der Berit Bjørndal, Marianne Halling og Terje Restad regjerer.

– De fleste telefonene får vi fra utlandet, fra forskere og utdanningsinstitusjoner, forklarer Restad.

– I tillegg til en haug samtaler fra bergensere som lurer på hvordan været skal bli, legger Bjørndal spøkefullt til.

Dippetutter i kjelleren

Nede i kjelleren ligger flere laboratorier og verksteder, fylt med alskens instrumenter og elektroniske innretninger. Det meste til bruk ute i felten.

– Her repareres og kalibreres instrumentene. Disse Aanderaa-målerne, for eksempel, som måler vind og nedbør, forklarer professoren og peker på en haug stålsylindere pakket med finurlig teknikk.

I ett av kjellerrommene (hydrodynamisk forsøksrom) står en lang vanntank, der studentene får visualisert bølgekraft i praksis.

– Dette er en gammel tank, men den er fremdeles i bruk. Her kan vi for eksempel demonstrere såkalte indre bølger, altså bølger under havoverflaten, sier Kvamstø.

Fridtjof Nansen var her

Så beveger vi oss på parketten oppover i huset. Forbi en rekke kontorer, flere fysiske og kjemiske laboratorier. Til annen etasje, som domineres

FAKTA

Det Geofysiske Institutt

- Bygget i 1928, etter at kommunen kjøpte tomten fra barna til Chr. Michelsen og stilte den til rådighet.
- Preses, apoteker Johan Lothe og professor Bjørn Helland-Hansen fikk samlet inn byggekostnadene blant byens borgere.
- Total byggepris: 900.000 kroner.
- I dag består hovedbygget av Geofysisk institutt (oseanografi og meteorologi), Bjerknessenteret (klimaforskning) og Meteorologisk institutt (leier). Mens Østfløyen (i bruk i dag) og Vestfløyen (snart i bruk), bygget i 1948, består av kontorer og lesesaler.
- Huser rundt 50 fast ansatte, rundt 30 midlertidig ansatte pluss en rekke besøkende forskere og gjesteforelesere.

KILDE: DET GEOFYSISKE INSTITUTT

av to store forelesningssaler. – Pultene og stolene er originale – og vernet. Men vi har alt moderne utstyr tilgjengelig, som videokanon og lydanlegg. Her underviser vi i meteorologi og oseanografi. Blant andre polarforsker Fridtjof Nansen har forelest for studentene her, forklarer professoren med stolt mine.

I etasjen over ligger kantinen (tidligere bibliotek), som denne dagen dufter av nystekte vafler. Ved ett av bordene sitter meteorologistudentene Elise Hunnes (22) og Mirjana Jovanovska (begge 22) og stirrer inn i en flimrende laptop-skjerm.

FINURLIGE INSTRUMENTER: Instituttleder, professor Nils Gunnar Kvamstø ved Geofysisk institutt forteller gjerne om har vært i bruk blant meteorologer, oseanografer og klimaforskere de siste hundre årene.

IVRIGE: Meteorologistudentene Elise Hunnes (22, til venstre) fra Sandnes og Mirjana Jovanovska (22) fra Bærum er allerede i gang med vårens bachelorstudier og bruker lesesalen «Drivhuset» flittig. Ved flere pultler står frysetørret kaffe, pakker med knekkebrød og varme tøfler. – Vi bor her på en måte, sier de.

– Vi er nettopp begynt på et nytt semester, så det er mye å sette seg inn i, sier de og fordyper seg i dataanimerte grafer og matematiske utregninger.

150 trappetrinn

De øverste etasjene, de som ligger i tårnet midt i bygget, er forbeholdt Vervarslinga på Vestlandet. Men på grunn av bygging av en heis,

har hele instituttet midlertidig flyttet alt personale og utstyr ut av huset, ned til Auto 23-gården.

– Men de kommer tilbake når heisen er på plass, trøster Kvamstø seg med.

Vi vandrer videre oppover, til helt øverst i tårnet. Vel 150 trappetrinn opp fra grunnplanet stikker vi hodet ut på taket, der meteorologene har rigget opp

NED FRA TÅRNET: Det meste i huset på haugen er vernet, blant annet trappehuset med de over 150 trappetrinnene som strekker seg fra topp til bunn.

et strålingslaboratorium med diverse måleinstrumenter på rekke og rad langs takkanten.

– Her måles for det meste solstråler, men også noen få infrarøde stråler – varmestråler, sier han og skrur litt på en av målerne.

Det er tydelig at meteorologiprofessoren trives på arbeidsplassen sin. I det hvite huset på haugen.

byggets mangslungne historie. Her står han foran deler av instituttets utstilling av historiske måleinstrumenter, som

FOUCAULTS PENDEL: Hengende i en tynn ståltråd fra sjettede etasje og ned til vestibylene i første, viser den svingende pendelen at jorden roterer. På Nordpolen bruker en Foucault-pendel 24 timer på å rotere hele sirkelen rundt, mens ved ekvator står den stille i forhold til underlaget.

PÅ VERKSTEDET: Forskningstekniker Steinar Myking kalibrerer, sletter gammel data og skifter batterier på en av strømmålerne som skal brukes under et undervisningstokt med forskningsskipet «Håkon Mosby» til Førdefjorden i Sunnfjord 1. februar.

FORSKNINGSFLY: Nede i elektronikklaboratoriet fant vi dette fjernstyrte isoporflyet, fullspekket med måleinstrumenter for temperatur, lufttrykk, fuktighet og vind. – En utrolig nøyaktig GPS i flyet gjør at vi kan forske på for eksempel turbulens i vindmølleparker, forklarer professor Kvanstø.

UNDER PARAPLYEN

PS

KJERSTI KVILE
kjersti.kvile@bt.no
Journalist i BT

STUETAKET TIL mine foreldre var ved å rase sammen før jul. I løpet av de siste ti årene har jeg sakte og svært sikkert fylt loftet til mor og far med bøker, klær, cd-er, papirer og kjøkkenutstyr. Med jevne mellomrom har jeg svingt en tur innom barndomshjemmet og lagt fra meg ting og tang jeg ikke trengte i min flakkende tilværelse. Slik har mitt rotløse liv kunne leves stadig lettere.

Til nå, altså, da tyngden av alt jeg tydeligvis ikke trenger, holdt på å få hele loftet til å ramle ned i hodet på mine foreldre. Flaut.

Og slikt krever opprydding selvsagt. Her var det bare å komme seg hjem og ta for seg. Eske på eske med minner: Retroeggeglassene, bildene, de fine koppene fra bestemor. Og ikke minst: dagbøker og gamle brev. Skrekk og gru og huttemegtu.

DET BLE FOR MYE på en gang. Brev fra gamle ekser. Mikskassetter fra han jeg var forelsket i, og aldri fikk. De mørke-som-svarte-hull-tankene jeg hadde i åttende klasse skrevet i løkkeskrift.

En liten eske med bitter-søtt, går an. Men ikke 20 av dem. Så hva gjorde jeg? Jeg plukket opp alle tingene, en etter en, resirkulerte noe, men det meste puttet jeg tilbake i nye formasjoner i andre esker. Nå står de i kjelleren.

MEN DET er bestemt, altså. Det er på tide å flytte hjemmefra.

LESERBILDET

SÆLENVANNET I FYLLINGSDALEN: Bildet ble tatt ca. klokken 14, i retning sørover, torsdag 9. januar.

FOTO: JORUNN KJÆRGÅRD

70

meter er stigning en på Johanneskirke-trappene fra bunn til topp.

HAVNEN

JEKTEVIKSTERMINALEN 3: «Maersk Flensburg» fra Bremerhaven kl. 02.00, til Måløy kl. 16.00.

JEKTEVIKSTERMINALEN 5: «Trans Carrier» fra Amsterdam kl. 08.00, til Haugesund i morgen kl. 10.00.

DOKKESKJÆRSKAIEN ØST: «Baltic Bright» fra Immingham kl. 10.00, til Haugesund i morgen kl. 19.00.

JEKTEVIKSTERMINALEN TVERRENDE: «Stavangerfjord» fra Hirtshals kl. 13.00, retur kl. 14.30.

HURTIGRUTEKAIEN: «Nordkapp» fra Kirkenes kl. 14.30, retur kl. 22.30.

KILDE: BERGEN OG OMLAND HAVNEVESEN